

АНОТАЦІЯ

ПАВЛЮК Т. С. Солоспіви українських композиторів другої половини ХХ – початку ХХІ століття в сучасному концертному та педагогічному репертуарі. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Наукове обґрунтування творчого мистецького проєкту на здобуття ступеня доктора мистецтва за спеціальністю 025 – «Музичне мистецтво»; галузі 02 – «Культура та мистецтво». Національна музична академія ім. П. І. Чайковського, Міністерство культури України та стратегічних комунікацій. Київ, 2025.

Зміст анотації. У сучасному вокальному мистецтві, зокрема, в умовах викликів сьогодення, процеси концертно-виконавської та педагогічної творчості набувають особливого значення, стимулюючи пошук інноваційних підходів і нових форм мистецької взаємодії. Історично вокальне мистецтво розвивалося завдяки різноманіттю виконавських інтерпретацій, що призводить до появи нових мистецьких практик та зміни підходів до усталених видів вокальної діяльності. Однією з актуальних тенденцій є посилення уваги до жанру солоспіву з його широкими можливостями для концертної та педагогічної діяльності.

Наукове обґрунтування цього творчого мистецького проєкту полягає в теоретичному осмисленні концертно-виконавського та вокально-педагогічного потенціалу солоспівів українських композиторів другої половини ХХ – початку ХХІ століття.

Мета дослідження – здійснити комплексний аналіз обраних солоспівів українських композиторів другої половини ХХ – початку ХХІ століття в контексті сучасної концертної та педагогічної практики. Основний фокус роботи зосереджений на аналізі інтерпретаційних особливостей солоспівів, їхнього місця в сучасному концертному та педагогічному репертуарі, а також на їхньому впливі на формування національної ідентичності. Особливу увагу приділено інтерпретації тексту

у вокальному мистецтві як ключовому елементу, що постійно еволюціонує та збагачується новими виконавськими практиками.

Відповідно до мети, дослідження передбачає визначення основних підходів до типізації жанрів камерної вокальної музики, аналіз сучасних музикознавчих праць про солоспіви українських композиторів, дослідження еволюції жанру «солоспів» на прикладі аналізу вокального циклу М. Скорика «Три українські весільні пісні» для сопрано з фортепіано. Також передбачається виявлення та аналіз особливостей виконавської інтерпретації вокального циклу В. Рибальченка «Шість романсів на слова Т. Шевченка» для високого жіночого голосу в супроводі фортепіано, дослідження ролі вокального циклу І. Шамо «10 солоспівів на слова Т. Г. Шевченка» в концертно-виконавській творчості та розкриття і аналіз елементів інтерпретації циклу солоспівів Л. Колодуба на слова Т. Шевченка.

Дослідження спирається на теоретико-методологічний, історико-типологічний, музично-аналітичний, семантичний, виконавський та компаративний методи аналізу.

Дослідження базується на композиційному, семантичному та виконавському аналізі творів М. Скорика, В. Рибальченка, І. Шамо та Л. Колодуба в жанрі солоспівів, що дає змогу виявити різні підходи до інтерпретації. Виконавський аналіз солоспівів висвітлює особливості інтерпретації, зокрема, відтворення принципу декламаційності, підкреслення артикуляційної основи, а також використання елементів академічних та автентичних виконавських технік. Дослідження простежує еволюцію жанру солоспіву в українській музиці, здійснює аналіз сучасних музикознавчих праць та окреслює стилістичні аспекти вибраних творів.

Теоретичну і практичну складову творчого мистецького проєкту спрямовано на комплексне розкриття деталей методичного процесу концертного виконавства та педагогічної творчості співака в інтерпретаційному аспекті вокального циклу та солоспіву. Дослідження

показало, як інтерпретація впливає на сприйняття музичного матеріалу, розкриваючи його емоційний потенціал, закарбований у музичному та поетичному тексті. Художні особливості солоспівів українських композиторів другої половини ХХ – початку ХХІ століття зосереджуються на синтезі слова та музики, створюючи вишукані музичні образи, що характеризуються лаконічністю та зрозумілістю музичної мови.

В ході дослідження було виявлено, що солоспіви українських композиторів цього періоду, попри різноманітність стилістичних напрямів і композиційних технік, мають спільні інтерпретаційні риси, що свідчить про формування певних виконавських традицій, що відображають національну ідентичність та культурні цінності. Дослідження інтерпретаційних особливостей солоспівів розкриває їхній художній потенціал та визначає їхнє місце в сучасному концертному репертуарі. Здійснене дослідження сприяє популяризації української камерно-вокальної музики та її інтеграції у світовий мистецький контекст.

Ключові слова: солоспів, українські композитори, ХХ–ХХІ століття, концертний репертуар, педагогічний репертуар, інтерпретація, вокальний цикл, національна ідентичність, виконавський аналіз, камерно-вокальна музика, стилістичні особливості, виконавська майстерність, інтерпретація.

SUMMARY

PAVLYUK T. S. Solo Songs of Ukrainian Composers of the Second Half of the 20th – Beginning of the 21st Century in the Contemporary Concert and Pedagogical Repertoire. – Qualifying scientific work on manuscript rights.

Scientific substantiation of a creative artistic project for obtaining the degree of Doctor of Arts in specialty 025 – «Musical Art»; field 02 – «Culture and Art». Ukrainian National Tchaikovsky Academy of Music, Ministry of Culture of Ukraine and Strategic Communications. Kyiv, 2025.

Summary content. The history of vocal art is formed by diverse performing interpretations of the sung word, where each era and each performer contribute their unique features. In the process of establishing individual performing traditions, new artistic practices emerge, and approaches to interpreting established forms of vocal activity are transformed. The scientific substantiation of this creative artistic project lies in the theoretical comprehension of the concert-performing and vocal-pedagogical potential of solo songs by Ukrainian composers of the second half of the 20th – beginning of the 21st century.

The interpretation of the sung word is a key element of vocal art, which is constantly evolving, enriched by new performing practices. Therefore, the main focus of the work is concentrated on the analysis of the interpretative features of solo songs, their place in the contemporary concert repertoire, and their impact on the formation of national identity. The research is based on the analysis of performing versions of works by M. Skoryk, V. Rybalchenko, I. Shamo, and L. Kolodub, which allows revealing various approaches to interpretation and their impact on the perception of musical material.

The work examines the evolution of the solo song genre in Ukrainian music, analyzes contemporary musicological research, and identifies the stylistic features of the works selected for study.

The performing analysis of solo songs allows revealing the peculiarities of interpretation, in particular, the reproduction of the principle of declamation, the

emphasis on the articulation basis, as well as the use of elements of academic and authentic performing techniques. The research shows how interpretation influences the perception of musical material, revealing its emotional and semantic potential.

The artistic features of solo songs by Ukrainian composers of the second half of the 20th – beginning of the 21st century are focused on the synthesis of word and music, creating exquisite musical images. The conciseness and clarity of the musical language contribute to a deep emotional impact on the listener.

The study revealed that solo songs by Ukrainian composers of this period, despite the diversity of stylistic trends and compositional techniques, have common interpretative aspects. This allows us to talk about the formation of certain performing traditions that reflect national identity and cultural values.

The study of the interpretative features of solo songs by Ukrainian composers of the second half of the 20th – beginning of the 21st century allows revealing their artistic potential and determining their place in the contemporary concert repertoire. This, in turn, contributes to the popularization of Ukrainian chamber vocal music and its integration into the global artistic context.

Keywords: solo song, Ukrainian composers, 20th-21st centuries, concert repertoire, pedagogical repertoire, interpretation, vocal cycle, national identity, performance analysis, chamber vocal music, stylistic features, performing skills, interpretation.

Список опублікованих праць за темою роботи

1. Павлюк Т. С. Виконавський аналіз солоспівів Всеволода Рибальченка на вірші Тараса Шевченка. *Слобожанські мистецькі студії : наук. журнал / Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка*. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2023. Вип. 3. С. 75–79. DOI: <https://doi.org/10.32782/art/2023.3.11>
2. Павлюк Т. С. Музична інтерпретація поетичного слова Т. Шевченка в солоспівах І. Шамо: виконавський аналіз. *Музикознавча думка Дніпропетровщини : зб. наук. ст. Дніпровська академія музики*. Дніпро : «Грані», 2024. Вип. 27 (2). Вип. 3. С. 181–190. DOI: <https://doi.org/10.33287/222451>
3. Павлюк Т. С. Олександра Чалєєва – донька Павла Чубинського та видатна співачка зламу XIX – XX століть. *Видатні постаті музичного мистецтва в процесах національно-культурного розвитку України (до 185-річчя з дня народження Павла Чубинського) : зб. мат. Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів і молодих учених. Київ, 15–16 квітня 2024 р. Київ : КЗВО КОР «Академія мистецтв імені Павла Чубинського», 2024. С. 125–129. <https://chubynsky.best/ua/biblioteka/konferentsiyi.html>*
4. Павлюк Т. С. Вокальний цикл «Шість романсів на слова Тараса Шевченка» Всеволода Рибальченка. *XXIII міжнародна науково-практична конференція «Молоді музикознавці» в рамках VI науково-творчого проєкту «Сучасне музикознавство та виконавство: від теоретичного дискурсу – до виконавської практики». 29–31 березня 2024 р. Тези*. Київ : КМAM імені Р. М. Глієра, 2024. С. 118–119. https://glieracademy.org/wp-content/uploads/2024/04/2024_%D0%9C%D0%9C_%D0%A2%D0%B5%D0%B7%D0%B8.pdf

Інформація про апробацію результатів дослідження

Результати наукового обґрунтування творчого мистецького проєкту обговорені на засіданнях кафедри камерного співу. Матеріали дослідження викладено в доповідях на тринадцяти науково-практичних конференціях (з них – чотири міжнародні та дев'ять всеукраїнських). Презентовано три творчих мистецьких проєкти, один із них – на здобуття освітньо-творчого ступеня «доктора мистецтва».

Нумеровані за хронологією доповіді на конференціях

1. **03.10.2023** – Всеукраїнський круглий стіл «Український фестивальний рух в умовах війни як один із найвагоміших важелів музично-історичного процесу». Національна академія мистецтв України, Національна спілка композиторів України, платформа Zoom. Тема доповіді: **«Участь у дистанційних конкурсах і фестивалях вокальної музики: сучасні виклики та перспективи».**

2. **27.10.2023** – Всеукраїнський круглий стіл на тему «Про стан сучасного виконавського мистецтва» Київ, 27.10.2023. Національна філармонія України, Національна академія мистецтв України, Відділення музичного мистецтва та відділення теорії та історії мистецтв НАМ України, НМАУ імені П. І. Чайковського, платформа Zoom. Тема доповіді: **«Жанрово-стильові новації жіночого виконання солоспівів українських композиторів початку XXI ст».**

<https://res2.weblium.site/res/634ff5ae7fe688000e53c854/655223bc8218cd000f42e213>

3. **2–4.11.2023** – Сьома міжнародна науково-практична конференція «Україна. Європа. Світ. Історія та імена в культурномистецьких рефлексіях». НМАУ імені П. І. Чайковського, платформа Zoom. Тема

доповіді: **«Еволюція жанру «солоспів» у творчості Мирослава Скорика».**

https://knmau.com.ua/wp-content/uploads/8_Programa-2023_2.pdf

4. **22–23.11.2023** – Сьома всеукраїнська науково-практична конференція «Ювілейна палітра 2023. Пам'ятні дати української музичної культури: до 45-річчя ННІ культури й мистецтв Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка». Сумська обласна універсальна наукова бібліотека. Тема доповіді: **«Солоспіви В. П. Рибальченка (1904–1988) на вірші Т. Г. Шевченка (1814–1861) у контексті творчої спадщини композитора»**

https://art.sspu.edu.ua/images/2023/docs/nauka/konf/palitra_programa_22112023_f79ec.pdf

5. **29–31.03.2024** – XXIII міжнародна науково-практична конференція «Молоді музикознавці» в рамках VI науково-творчого проєкту «Сучасне музикознавство та виконавство: від теоретичного дискурсу – до виконавської практики». КМAM імені Р. М. Глієра. Тема доповіді: **«Вокальний цикл «Шість романсів на слова Тараса Шевченка» Всеволода Рибальченка».**

https://glieracademy.org/wp-content/uploads/2024/04/2024_%D0%9C%D0%9C_%D0%A2%D0%B5%D0%B7%D0%B8.pdf

6. **15–16.04.2024** – Всеукраїнська студентська науково-практична конференція «Видатні постаті українського музичного мистецтва в процесах національно-культурного розвитку України» (до 185-річчя з дня народження Павла Чубинського), КЗВО КОР «Академія мистецтв імені Павла Чубинського», платформа Zoom. Тема доповіді: **«Олександра Чалєєва – донька Павла Чубинського та видатна співачка зламу XIX–XX століть».**

https://chubynsky.best/15-kvitnyaiv_vseukrayinska-studentska-naukovo-praktichna-konferentsiya.html

7. **19–20.04.2024** – Науково-практична конференція «Національна музична інтонація від історичних витоків до сучасності». НМАУ імені П. І. Чайковського, кафедра теорії та історії музичного виконавства, платформа Zoom. Тема доповіді: **«Особливості інтерпретації вокального циклу Всеволода Рибальченка «Шість романсів на слова Т. Шевченка для високого жіночого голосу в супроводі фортепіано» у виконанні Валерії Туліс».**

<https://knmau.com.ua/wp-content/uploads/The-new-program-2024-na-sajt.pdf>

8. **26.09.2024** – Всеукраїнський круглий стіл на тему «Сучасні тенденції в музичному мистецтві», Національна академія мистецтв України, м. Київ. Тема доповіді: **«Ренесанс камерно-вокальної музики 2-ї пол. XX століття в сучасному суспільстві».**

9. **14–15.10.2024** – XIX Всеукраїнська студентсько-аспірантська науково-практична конференція «Музичний твір як світоглядна універсалія сучасного мистецтва». Дніпровська академія музики, навчально-науковий інститут, науково-творче товариство аспірантів та асистентів-стажистів, м. Дніпро, платформа Zoom. Тема доповіді: **«Фольклорна традиція в циклі М. Скорика «Три українські весільні пісні» для голосу й ф-но».**

<https://dk.dp.ua/wp-content/uploads/2024/10/%D0%A5%D0%86%D0%A5-%D0%92%D1%81%D0%B5%D1%83%D0%BA%D1%80.-%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D1%84.-14-15.10.24-%D0%9F%D0%A0%D0%9E%D0%93%D0%A0%D0%90%D0%9C%D0%90.doc>

10. **7–9.11.2024** – Восьма міжнародна науково-практична конференція «Україна. Європа. Світ. Історія та імена в культурно-мистецьких рефлексіях» НМАУ ім. П. І. Чайковського, м. Київ, платформа Zoom. Тема доповіді: **«Солоспів Ігоря Шамо на слова Тараса Шевченка: особливості циклотворення».**

http://knmau.com.ua/wp-content/uploads/77_Programa-2024.pdf

11. **15–16.11.2024** – Десята науково-практична онлайн-конференція «Мистецькі родини (Ювілейні дати)». У рамках науково-творчого проєкту «Виконавські та педагогічні традиції української вокальної школи в контексті розвитку міжнародних зв'язків», платформа Zoom. Тема доповіді: **«Солоспів І. Шамо на слова Т. Шевченка: виконавський аспект»**.
<https://knmau.com.ua/wp-content/uploads/Informlist-MR10–200924.pdf>

12. **19.12.2024** – Всеукраїнський круглий стіл на тему «Про стан сучасного виконавського мистецтва» Київ. Національна філармонія України, Національна академія мистецтв України, Відділення музичного мистецтва та відділення теорії та історії мистецтв НАМ України, НМАУ імені П. І. Чайковського. Тема доповіді: **«Актуалізація жіночих форм сольного співу а *carrella* під час війни»**.
<https://academyart.org.ua/news/vseukrainskyi-kruhlyi-stil-pro-stan-suchasnoho-vykonavskoho-mystetstva>

13. **5–7.05.2025** – Міжнародна наукова конференція «Сучасний мистецький простір як код митця: філософсько-культурологічний аспект» у рамках Третього міжнародного культурно-мистецького фестивалю пам'яті Героя України, Лауреата Національної премії України ім. Т. Г. Шевченка, академіка, композитора Мирослава Скорика. Міністерство культури та стратегічних комунікацій України, Єрусалимська академія музики й танцю, Державна музична консерваторія Трієсту ім. Джузеппе Тартіні, Академія музики й театру Естонії, УДУ ім. Михайла Драгоманова, Національна академія мистецтв України, Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського НАН України, НМАУ ім. П. І. Чайковського, кафедра суспільних наук, центр музичної україністики ім. Героя України М. Скорика, м. Київ. Тема доповіді: **«Цикл солоспівів Ігоря Шамо на вірші Тараса Шевченка: стиль, образ, інтонація»**.
<https://knmau.com.ua/wp-content/uploads/Programa-5–7-travnya.pdf>

Творча діяльність

09.03.2024 – Участь в авторському проєкті народної артистки України, професорки, докторки культурології, завідувачки кафедри камерного співу НМАУ ім. П. І. Чайковського Антонюк Валентини Геніївни до 210-х роковин Великого Кобзаря *«Вокальна Шевченкіана»*. У програмі: вокальний цикл І. Шамо «10 солоспівів на слова Т. Г. Шевченка», солоспіви: «Така доля моя», «У перетику ходила». Зал імені академіка О.С. Тимошенка.

20.03.2024 – Концерт-іспит аспірантки творчої аспірантури: *«Співане слово Тараса»*. У програмі: вокальний цикл І. Шамо «10 солоспівів на слова Т. Г. Шевченка». Зал імені академіка О. С. Тимошенка.

05.10.2024 – Концерт-іспит аспірантки творчої аспірантури. У програмі: «Три українські весільні пісні» М. Скорика, романси для високого голосу на слова Т. Шевченка Л. Колодуба.

16.11.2024 – Участь у Ювілейному концерті В. Г. Антонюк «Слово співане» із солоспівом Валерія Антонюка «Ave Maria» у супроводі органу.

25.06.2025 – Концерт-іспит на здобуття освітньо-творчого звання «доктор мистецтва»: *«Солоспіви українських композиторів другої половини ХХ – початку ХХІ століття в сучасному концертному та педагогічному репертуарі»*. У програмі: вокальний цикл І. Шамо «10 солоспівів на слова Т. Г. Шевченка», романси для високого голосу на слова Т. Шевченка Л. Колодуба, «Три українські весільні пісні» М. Скорика. Малий зал імені академіка О. С. Тимошенка.